

#HAAG#

Bivšim čelnicima Službe državne sigurnosti Srbije Jovici Stanišiću i Frenkiju Simatoviću žalbeno vijeće Rezidualnog mehanizma za međunarodne kaznene sudove (MICT) u Haagu povećalo je kazne zatvora s 12 na 15 godina za zločine koje su počinile srpske snage na području bivše Jugoslavije.

Suđenje Stanišiću (72) i Simatoviću (73) jedino je koje je preostalo MICT-u kao nasljeđe rada Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY).

Stanišić i Simatović 2021. nepravomoćno su proglašeni odgovornima za pomaganje i podržavanje kaznenih djela ubojstava kao kršenja zakona i običaja ratovanja i zločina protiv čovječnosti te kaznenih djela deportacije, prisilnog premještanja i progona muslimanskog i hrvatskog stanovništva kao zločina protiv čovječnosti koja su počinile srpske snage nakon zauzimanja Bosanskog Šamca u travnju 1992. i za to su dobili svaki po 12 godina zatvora.

Na presudu su se žalili i obrana i tužiteljstvo.

Prvostupanjsko vijeće 2021. presudom je potvrdilo da je postojao udruženi zločinački pothvat političkog i vojnog vrha Srbije kojemu je cilj bio nasilno i trajno ukloniti nesrpsko stanovništvo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini za koji su Stanišić i Simatović znali, no nije pronašlo dovoljno dokaza da su dijelili zločinačku namjeru.

Raspravno je vijeće u svojoj presudi 2021. zaključilo da je postojao udruženi zločinački pothvat i da mu je zajednički zločinački cilj bio prisilno i trajno uklanjanje većine nesrba iz velikih dijelova Hrvatske i Bosne i Hercegovine počinjenjem ubojstava, deportacije, prisilnog premještanja i progona. No, utvrdilo je da su Stanišić i Simatović doprinijeli zajedničkom zločinačkom cilju jedino u vezi sa zločinima u Bosanskom Šamcu, te ih je oslobodilo odgovornosti za udruženi zločinački pothvat na osnovu toga da nije dokazano da je netko od njih dvojice dijelio zajedničku namjeru da se ostvari zajednički zločinački cilj.

Žalbeno vijeće je, prema presudi objavljenoj u srijedu, utvrdilo da je raspravno vijeće u tome pogriješilo i utvrdilo je da su Stanišić i Simatović imali zajedničku namjeru ostvariti zajednički zločinački cilj te da su odgovorni kao pripadnici udruženog zločinačkog pothvata za zločine koje su razne srpske snage počinile 1992. u Bosni i Hercegovini - u Bijeljini, Zvorniku, Bosanskom Šamcu, Doboju i Sanskom Mostu, i za zločine počinjene 1995. u Trnovu i Sanskom Mostu te za ubojstvo počinjeno u Daljskoj Planini u Hrvatskoj u lipnju 1992.

Proglašeni su krivima za ubojstvo Marije Senaši u Daljskoj Planini u Hrvatskoj lipnju 1992.

Tužiteljstvo je u svojoj žalbi tvrdilo da se Stanišiću i Simatoviću mogu pripisati brojni zločini u Hrvatskoj - u Kijevu, Vrljici, Drnišu, Hrvatskoj Kostajnici, Saborskom, Škabrnji, Bruškoj, Marnovićima, Dalju, Erdutu, Vukovaru jer su ih počinile jedinice koje su bile pod njihovom kontrolom ili kontrolom drugih članova udruženog zločinačkog pothvata, no žalbeno vijeće te osnove žalbe nije prihvatilo.

Proces protiv Stanišića i Simatovića počeo je prije 20 godina kada je haško tužiteljstvo dvojicu

pripadnika režima srbijanskog predsjednika Slobodana Miloševića optužilo za ratne zločine na području bivše Jugoslavije početkom 90-ih u Hrvatskoj i BiH te su uhićeni u ožujku 2003. u Srbiji i ubrzo prebačeni u haaški pritvor.

Obojica su bila optužena za ratne zločine i etničke progone u Hrvatskoj i BiH, a u prvostupanjskom suđenju pred ICTY-jem 2013. godine oslobođeni su krivnje jer su suci tada zaključili da nije dokazano ni njihovo sudjelovanje u udruženom zločinačkom pothvatu, ni da su planirali i zapovijedili zločine koji su im stavljeni na teret, kao ni pomagali u njihovu izvođenju.

Tužiteljstvo je na tom prvom suđenju iznijelo, po sucima, nedovoljne dokaze da je postojala tijesna suradnja Stanišića i vođe pobunjenih Srba Milana Martića koji nije skrivao namjeru progona Hrvata te kontrola nad policijom SAO Krajine koja je 1991. i 1992. protjerala 80 do 100 tisuća Hrvata, a dio ubila. Tužitelji su dokazivali da je Stanišić bio kanal komunikacija između bivšeg jugoslavenskog predsjednika Slobodana Miloševića i Martića.

Tužiteljstvo je tada neuspješno dokazivalo i za područje istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema gdje su snage policije, teritorijalne obrane i paravojne jedinice počinile niz zločina a također su bile pod kontrolom Stanišića i Simatovića.

Žalbeno je vijeće 2015. prihvatilo žalbu tužiteljstva i poništilo prvostupanjsku presudu te je naložilo ponovno suđenje - koje je održano pred nasljednikom ICTY-ja - rezidualnim mehanizmom za međunarodne kaznene sudove (MICT) i završilo je 2021. osuđujućom presudom od 12 godina zatvora. (Hina)

